

**Повторення матеріалу 3 класу.
Вивчення письмового множення та ділення
в межах 100**

Вправа 9.

Нагадування. Під час обчислення значень виразів треба спочатку виконувати дії в дужках та дії множення і ділення.

Задача 10.

Короткий запис.

Кількість дерев в одному ряду	Кількість рядів	Загальна кількість дерев
однакова	$\left. \begin{array}{l} 5 \\ \square \end{array} \right\} 12$	Посадили — 45 Ще треба посадити — ?

Міркування. Якщо у 5 однакових рядах посадили 45 дерев, то дією ділення можемо дізнатися, скільки дерев садили в одному ряду. Якщо треба було посадити 12 таких рядів, а уже 5 посадили, то дією віднімання можемо дізнатися, скільки рядів дерев ще треба посадити. Якщо будемо знати, скільки рядів ще треба посадити і по скільки дерев садили в одному ряду, то дією множення зможемо дізнатися, скільки дерев ще треба посадити.

План розв'язування.

- 1) Скільки дерев садили в одному ряду?
- 2) Скільки рядів дерев ще треба посадити?
- 3) Скільки дерев ще треба посадити?

Задача 20.

Короткий запис.

У клітинку — 206 ←
 У лінійку — на 325 більше, ніж —
 У косу лінію — на 95 менше, ніж — } ?

Зверни увагу, що кількість проданих зошитів у лінійку і в косу лінію порівнюється з кількістю проданих зошитів у клітинку.

Міркування. Спочатку дією додавання можемо дізнатися, скільки продали зошитів у лінійку, тому що відомо, що їх продали на 325 штук більше, ніж зошитів у клітинку. Після цього дією віднімання дізнаємося, скільки продали зошитів у косу лінію, а в кінці дією додавання зможемо дізнатися, скільки всього зошитів продав магазин.

Оскільки числа у задачі трицифрові й дії над ними усно виконати складно, тому розв'язання слід виконати письмово.

$$\text{Зразок. 1) } \begin{array}{r} + 206 \\ 325 \\ \hline \end{array}$$

... (з.) — у лінійку продав магазин.

Вправа 30.

1) *Схеми* запису розв'язання рівняння та перевірки розв'язання.

$$\begin{array}{l} x - 426 = \square\square\square \\ x = \square\square\square + \square\square\square \\ x = \square\square\square \\ \hline \square\square\square - 426 = 154 \\ \square\square\square = 154 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 154 \\ \square\square\square \\ \hline \square\square\square \\ - \square\square\square \\ \hline 426 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

2) У цьому рівнянні невідомий від'ємник. Познач його буквою x і склади рівняння: $805 - x = \square\square\square$. Пригадай, як знайти невідомий від'ємник, і запиши розв'язання рівняння.

Задача 31.

Короткий запис.

Завезли — 4 м. по 30 кг

Витратили — $\frac{1}{3}$ цієї картоплі

Залишилося — ?

Міркування. Спочатку дізнаємося, скільки кілограмів картоплі завезли до їдальні. Для цього треба по 30 кг взяти 4 рази, тобто виконати дію множення. Після цього зможемо дізнатися, скільки кілограмів картоплі витратили.

Щоб знайти $\frac{1}{3}$ частину від усієї маси картоплі, треба виконати дію ділення. Коли будемо знати, скільки кілограмів картоплі завезли і скільки витратили, то дією віднімання зможемо дізнатися, скільки кілограмів картоплі залишилося.

Вправа 41.

Короткий запис.

$$\begin{array}{l} \text{I д. — 4 б. по 3 кг} \\ \text{II д. — 5 б. по 3 кг} \end{array} \} ? \text{ кг}$$

Оскільки другого дня витратили 5 таких самих банок фарби, як і першого дня, то це означає, що вони теж були масою по 3 кг.

I спосіб розв'язування. Міркування.

Спочатку можемо дізнатися, скільки кілограмів фарби витратили першого дня. Для цього треба по 3 кг взяти 4 рази, тобто виконати дію множення. Другою дією множення можемо дізнатися, скільки кілограмів фарби витратили другого дня. Після цього дією додавання зможемо дізнатися, скільки кілограмів фарби витратили за 2 дні.

Розв'язання задачі можна записати також *виразом за схемою*: $\square \cdot \square + \square \cdot \square$.

II спосіб розв'язування. Міркування. Спочатку можемо дізнатися, скільки банок фарби витратили за два дні. Для цього треба виконати дію додавання. Після цього дією множення зможемо дізнатися, скільки всього кілограмів фарби витратили за два дні.

Якщо записати розв'язання задачі виразом, то *схема* цього виразу така: $\square \cdot (\square + \square)$.

Як бачите, першим способом задача розв'язується трьома діями, а другим — двома.

Вправа 43.

У цій вправі добуток чисел 283 і 3 обчислено усно і письмово. Зверни увагу, що під час усного множення у рядок записують усі проміжні результати обчислення, це достатньо громіздкий запис. Під час письмового множення числа записують у

стовпчик: під першим множником (283) у розряді одиниць записують другий множник (3), між множниками ставлять знак письмового множення (x). Множники підкреслюють рисою і під рисою записують результат множення.

Докладне пояснення. 3 одиниці помножити на 3, буде 9 одиниць. Цифру 9 записуємо під рисою на місці одиниць. 8 десятків помножити на 3, буде 24 десятки, або 2 сотні і 4 десятки. 4 десятки записуємо під рисою на місці десятків, а дві сотні запам'ятуємо. 2 сотні помножити на 3, буде 6 сотень, та ще тих 2 сотні, які запам'ятали, буде 8 сотень. Цифру 8 записуємо під рисою на місці сотень. Одержали добуток: 849.

Коротке пояснення. 3 одиниці помножити на 3, буде 9 одиниць. 8 десятків помножити на 3, буде 24 десятки, 4 дес. записуємо, а 2 сот. запам'ятуємо. 2 сот. помножити на 3, буде 6 сотень, та ще 2 сотні, буде 8 сотень. Добуток: 849.

Коли ти добре навчишся виконувати письмове множення, тоді пояснення цього множення буде *ще коротшим*, а саме: 3 на 3 — 9; 8 на 3 — 24, 4 пишу, а 2 запам'ятовую, 2 на 3 — 6, та ще 2 — 8. Добуток 849.

Задача 50.

Міркування. Спочатку дізнаємось, скільки годин був у дорозі мотоцикліст, для цього виконаємо дію віднімання. Після цього дізнаємося, яка відстань між містами. Для цього відстань, яку мотоцикліст проїжджав за одну годину, помножимо на час руху мотоцикліста.

Задача 51.

Міркування. Якщо завод мав щодня випускати для замовника по 167 верстатів, то дією множення можемо дізнатися, скільки всього верстатів він мав випустити для замовника за 5 днів. А якщо буде відомо, скільки всього верстатів за 5 днів випустив завод і скільки потрібно віддати замовнику, то дією віднімання зможемо дізнатися, скільки верстатів випустив завод для вільного продажу.